

Haluu Martha

Tamaani ilaasortat amerlanersaat aallaqqanerat pissutaalluni ataatsimiinnissarput piviusunngorsinnaanngikkaluartuq, meeraq ataaseq ataatsimeeqatigaara, ajunngitsupilussuarmillu eqqartuilluta.

Politikki tamaat nipituumik atuarpara, aqutaani unikaallallunga eqqartueqatigisarlugu.

Politikkimut, meeqqat/ilaqutariit ikiorserneqartarnerinut tunngasut eqqartukkat ataani allalaassavakka – ilai siunnersuutaapput, ilaalu eqqarsaatissiissutissat Neriuppugut tigulluarlugit atorsinnaagisi.

- Angutit inersimasut persuttarneqartartut.

Angutiut qimarngueqannginnera isornartorsiorneqarsinnaavoq – arnaannaanngimmata persuttartittartut

Angut persuttagaalluni inuusoq ikiorserneqanngitsorlu ilaqutariinnut kingunerluuteqarsinnaavoq – persuttartittarnerup isigineqarnera, persuttartittarnermit pissuserisat peqqinnanngitsut il.il. Angutinut misigissutsinik eqqartuinissaq/persuttartittarnermik nassuerutiginninnissaq kanngunartupilorujussuusinnaavoq, taamaammat immikkut angutinut qimarnguimmik peqalernissaa neriutiginarsinnaavoq, angutit orniguffissaqarnertik nalunngikkunikku, kisimiinnatillu nalunngikkunikku ikiorneqarnissamik ujartuinissaq qaffasinnerussammat.

Angutit oqaloqatigiinnissamut klubbeqarput, tamannali naammangilaq

- Imigassaq.

Inuit amerlavallaarujussuartut imigassamut nakkaannikuupput, ulluinnarnilu ilaqutariittut inuunermut meeqqanullu sunniuteqarpallaarujussuarpoq.

Pisimasoq tusarnikuusarput assersuutigaarput:

Arnaq inimini fiisterlutik nangikkiartitsisimavoq, meeqqani marlunnik ukiulik sinittoq. Itermat pulaartuni oqarfisimavai anilaassasut, oqarlunilu "sinileqqippat iserumaarput"

Imigassaq meeqqanut sunniuteqarnerluttuaannarpoq illersorneqartarneralu annerpaamik akerlilerneqarluni.

Imigassap matunerata kingunerisaanik inuit "kiffaanngissusiagaasut" isornartorsiorneqarput – qanoq isilluta imigassaq taama sequtseritigisoq illersorneqarsinnaava.

- Piitsuuneg

Meerarpassuaqarpoq angerlarsimaffimmi aningaasakillioortut, taamaammallu alaatuulli pissaqartiginatik/inuulluataarutissaqaratik.

Meeraqatai inuulluataarutissalerujussuit aningaasassaqtillutik pisiniarsinnaasut. Meeqqat piitsut usorullutik inuupput, usorunneq meeqqamut annernarsinnaavoq, kanngunarsinnaalluni nammineq akissaqarani.

Taamaammat innersuukkusunnarpoq pisiniarfiit arlaatigut kaammattorneqarsinnaasut meeqqanut piitsunuk/pissakillioortunut iluatassutissannguanik tunisisinnaasarpata – assersuutigalugu karsinnguaq meeqqanut akeqanngitsumik mamakujunnik imaluunniit nerisassanik aallertarfik. Mamakujuit peqqinnanngikkaluarlutik inuulluataarutissatut pineqarsinnaapput annertunngikkaluamik.

- Misigissutsinik eqqartuisinnaanermut akisussaaffeqarnej/sungiusarnej

Tidlig indsats:

Politikkimi allaqqavoq tidlig indsats-tut angajoqqaat pikkorissartinneqartartut, angajoqqaajunermut tunngasunik.

Pikkorissarnermi pingaernerit ilaanniittussaassagaluarpoq misigissutsinik eqqartuineramik pikkorissarnej. Nammineq misigissutsinik eqqumaffigilerit, misigissutsit oqaasinngortinnissaannut sungiusarnerit, allanullu (ilaquttanut meeqqanullu) misigissutsinik eqqartuinissamut sungiusarnerit.

Ilaqutariippassuit inuupput misigissutsinik eqqartuinngisaannarlutik, meeqqaat misigissusaannik paasinnissinnaanatik, misigissutinillu eqqumaffigisaqaratik. Meeqqat kinaassusaaneereerpoq misigissutsinik oqaasinnguinnissaq/timitaliinissaq, alliarturneranili tammariartulertarput matoorneqartutullusoqq ilaatigut issinnaasarlutik – peqqutaaqataalluinnarsimassaaq angajoqqaq/inersimasut misigissutsinik eqqartuineq ajormata.

Meeqqat misigissusai ammaffigineqassapput oqaloqatigiissutiginnissaanullu periarfissaqarluni. Meeqqap misigissusai tusarnaarneqassapput pingartinneqarlutillu. Aperineqartassapput qanoq misiginersut, misigissusaallu pimoorunneqartassallutik.

Angajoqqaanngortussat pikkorissarneqartassapput meeraq ammasumik qanoq oqaloqatigineqarsinnaanersoq, qanoq inneranik tusarniaasinnaaneq tassungalu naapertuuttumik iliuuseqarsinnaaneq.

Angajoqqaat taama pikkorissarnikuusimappata, meeqqat alliarturnerani eqaannerusumik misigissutsinik eqqartuisinnaaneq eqqumaffigineqarsinnaavoq, ajunngitsuinnarmillu sunniuteqarsinnaalluni.

Angajoqqaat qimanneranni:

Angajoqqaat qimannerminni meerartik oqaloqatigisinnaasariaqarpaat, misigissusaanillu eqqartueqatigalugu.

Misigissutsinik/pisunik eqqartueqatiginissaanut ajornarpat, nammineqa akilerlugu psykologimut oqaloqateqartarsinnaapput, akissaqanngikkaanni kommunimit akisussaaffigineqassaaq meeraq/ilaqutariit avittut psykologimut oqaloqateqartittarnissai.

Ilaqutariit avinnerminni misigissutsinik/pisunik meeqqamut eqqartueqatigiinnginnermi meeqqamut sunniutaasinnaasut ajortut annertupput, kingunerlussinnaallutillu.

Meeqqat ammasumik tatiginnillutillu oqaloqatigisinnaaneri, meeqqamut ilinniut pitsaanerpaavoq, tassami perussapput nalunagu iluaagisaminnik, anniaatiminnik, misigissutsinillu allanik pisunik ajornannginnerusumik unneqqarillutik oqaatiginnissinnaassammata.

Assersuut, meeqqap misigisaa tusagaq:

Angajoqqaat avinneranni meeraq aperineqarnikuunngilaq qanoq innersoq

Ataatap nuliartaava meeqqanut immikkoortitsisoq, ataatap peqannginnerani meeqqanut akerartuillunilu annersaasartoq. Oqaatsit meeqqanut annilaanganermik, imminnut tatiginninnermik, naleqartinnginnermillu kinguneqartut.

”Illit pisuullutit aningaasaatigut nungupput” – taama perorsarlugit. Arnarlu taanna nammineq naartorisaminik meerartaarami, meeqqani ajunngitsorujussuarmik pillugu, nukatsillugu qujagalugu. Meeraq qatanngutinilu aperineqarnikuusimangillat qanoq innersut – anaanassaata aamma allanut

oqaqqusarsimangilai, meeqqat toqqissisimatinnagit.

Taamaammat meeqqat perorsarneqassapput unneqqarissumik, ammasumik, tatiginninnermillu.
Inersimasut tamakkuninnga aamma ammaassisuussapput.

Mia Skifte Lyngø

NAKUUSA – Suliniuumut aqutsisoq / Projektleder / Project Manager

Tel: +45 3527 3814
Mobil: +299 58 38 20
Mail: MLyngø@unicef.dk
Web: www.unicef.dk